

alergie na složky potravy

SVOBODA Petr

Ambulance estetické dermatologie, Pekařská 3, 602 00 Brno

alergie na potraviny - definice

- Imunologicky zprostředkovaný vedlejší účinek po požití potravy.

alergie na potraviny - doplnění

- **Odlišit nesnášenlivost na složky potravy a jiné nežádoucí reakce.**
- **Základní předpoklady patologické reakce na složku / složky potravy:**
 - 1. Zpravidla reakce na protein (intolerance je často ovlivněna sacharidy)**
 - 2. Minimální dávka může spustit reakci**
 - 3. Klinické projevy mohou vyústit až do život ohrožujících stavů**

expozice

genetická
predispozice

senzibilizace

opětovná
expozice

symptomy

alergie na potraviny - prevalence

- 5 – 7% dětí
- 2 – 3% adolescentů a dospělých
- 200 - 250 tis. osob v ČR je postiženo
- prevalence se zvyšuje (významně)

nejčastější alergeny z potravy

děti

mléko

vajíčka

burské oříšky

sója

pšenice

ořechy

adolescenti / dospělí

burské oříšky

ořechy

ryby

mušle

symptomatologie

- rozpětí od chronických, často obtížně rozpoznatelných projevů k akutním, život ohrožujícím
- kopřivka / angioedém
 - ekzém
 - zvracení / průjem / zpomalený růst
 - kašel / „ucpaný nos“
 - zhoršené dýchání
 - hypotense / šok
 - anafylaxe – systémová alergická reakce

kopřivka

- vzácně chronická
- častější je akutní
 - nejčastěji: burské a lískové oříšky, vajíčka, mléko, ryby, mušle
 - obvykle se objevuje do 2 hodin po požití – nutné cílené dotazy
 - může být i angioedém spojený s GI nebo dechovou symptomatologií

anafylaxe

- Systémová alergická reakce
 - postižení řady orgánů.
- Velmi rychlý nástup projevů.
- IgE mediováno.
- Projevy od mírných po fatální.
- Může být unifázická, bifázická (30-40%) nebo prolongovaná (vzácně).

atopická dermatitida –potravinové alergie

- 40-50% pacientů s těžkou formou AD má prokázanou alergii na potraviny jako hlavní spouštěcí faktor.
- Alergie na potraviny je v 20-25% spojena s méně závažnými projevy AD.
- Nejčastějšími alergeny jsou vajíčka, následovaná mléčnými proteiny, burskými oříšky, sójou, pšenicí a rybami.
- Těchto 6 potravin reprezentuje 80-90% alergenů z potravy mediované AD.
- 36% reaguje na 1 potravinu, 26% na 2 potraviny, 18% na 3 potraviny, 10% na 4 potraviny, 10% na 5 nebo více potravin.

GI hypersenzitivita na potraviny

**IgE-
mediované**

**non-IgE-
mediované**

**okamžitá GI hypersenzitivita
syndrom orální alergické reakce**

**alergická eosinofilní esofagitida
alergická eosinofilní gastritida
alergická eosinofilní gastroenteritida**

**syndrom enterokolitidy
potravinami mediovaná
proktitida
celiakie**

diagnostika alergií na potraviny

- Detailní anamnéza
 - „podezřelé“ potraviny
 - specifická symptomatologie
 - časový průběh symptomů
 - specifčnost jednotlivých reakcí
- V anamnéze mohou být předcházející akutní reakce. Potvrzeny však byly jen ve 30 – 40% (zejména u AD a GI syndromů).

Diagnostika alergií na potraviny

- Velké procento falešně pozitivních kožních testů a RAST (nízce pozitivní prediktivní hodnota).
- Vysoce negativní prediktivní hodnota (pro IgE-mediované syndromy).
- Platí zásada pečlivé interpretace všech výsledků v kontextu klinického obrazu.
- Orální provokační testy jsou „zlatým standardem“ pro potvrzení diagnózy, ale ...

diagnostika alergií na potraviny: orální provokační testy

- Může být otevřený, jednoduchý zaslepený nebo dvojitě zaslepený pokus s placebem.
- Nejpřesnější test diagnózy alergie na potraviny.
- Musí být využit vždy, když anamnéza a laboratorní výsledky neumožňují jasnou diagnózu.
- Provedení se všemi bezpečnostními opatřeními.

orální provokační testy

- otevřený
 - Riziko biasu (systematické chyby při sběru dat), riziko falešně pozitivní reakcí.
 - Časově a ekonomicky nejméně náročné.
- jednoduchý zaslepený (zaslepení u pacientů)
 - Omezuje riziko biasu u pacientů.
- dvojitě zaslepený
 - Omezuje riziko biasu u pacientů i u hodnotitele.
 - Zlatý standard také pro výzkumné účely.

vyhodnocení závažnosti projevů

stupně

- mírný = kůže a / nebo orální symptomatologie
- střední = horní cesty dýchací a / nebo GI symptomy
- závažný = dolní cesty dýchací a / nebo dýchací a / nebo kardio – vaskulární symptomy

výsledky orálních provokačních testů

	mléko N=90	vajíčka N=56	burské oříšky N=71	sója N=21	pšenice N=15	celkem N=253
kůže	75	75	77	76	100	78
dutina ústní	26	21	38	14	7	26
HCD	18	27	35	19	13	25
DCD	27	34	21	19	33	36
GI	41	55	39	43	20	43
kardiovask.	0	0	0	0	0	0

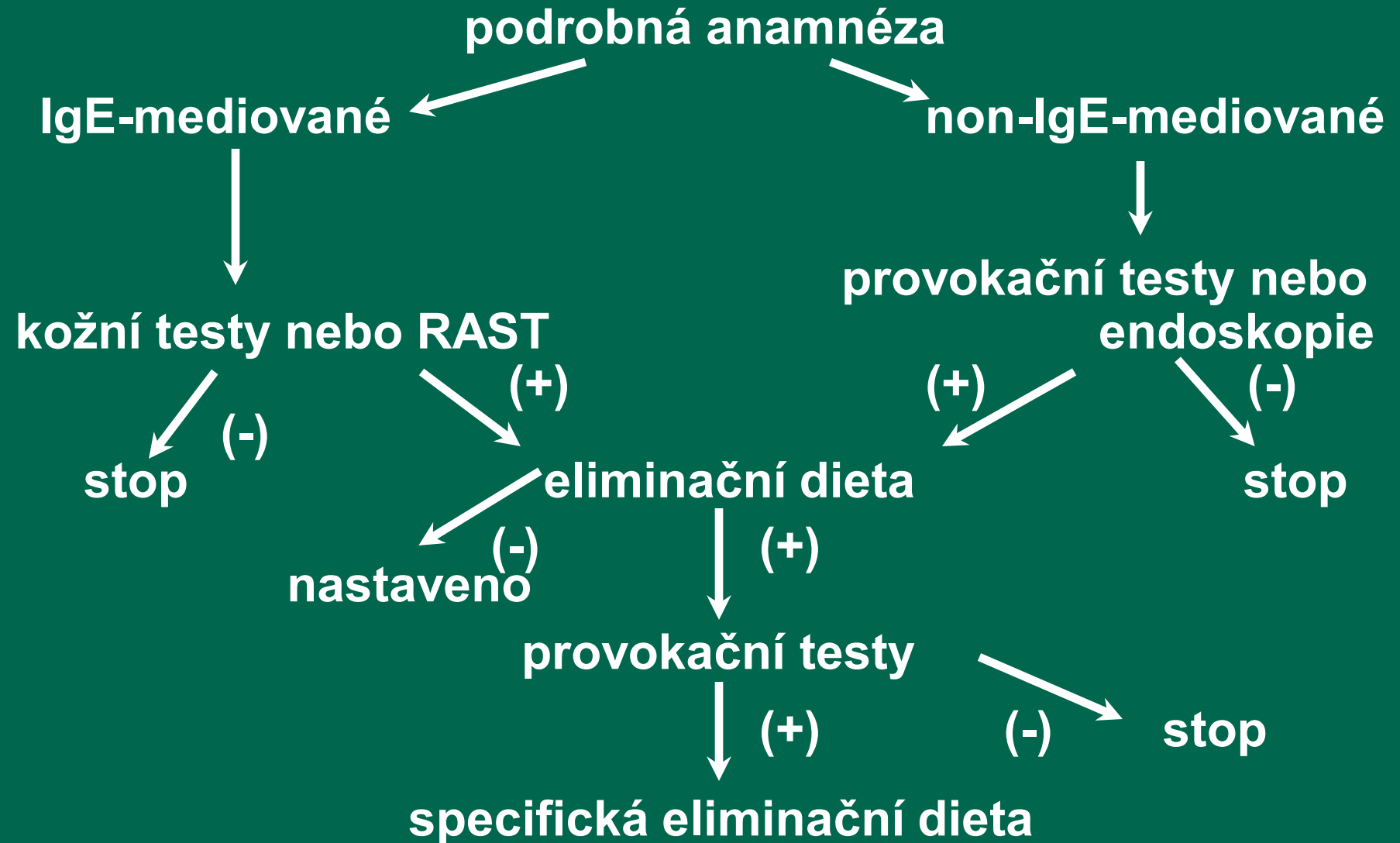
medián specifických IgE (kU_A/L) a závažnost projevů

	mléko N=90	vajíčka N=56	burské oříšky* N=71	sója N=21	pšenice N=15
mírné	1.9	.84	1.3	10.1	15.8
střední	1.6	1.3	2.1	4.9	...
závažné	2.2	1.3	2.2	24	30.2

*P<0.05 trendově

Perry et al JACI 2004

rozhodovací schéma při suspektní alergii na potraviny

shrnutí a úvahy

- Alergie na složky potravin reprezentují časté a potenciálně smrtící zdravotní riziko. Eliminace alergenu je dnes jedinou základní léčbou.
- Úplné vyloučení alergenů je důležité nejen pro léčbu, ale také pro prognózu sekundárních komplikací.
- Orální provokační testy by měly být využity, pokud jiné metody diagnostiky nevedly k jistému cíli.
- Odborníci v oblasti výživy by měli mít na zřeteli, že i „zdravá“ výživa neomezuje rizika alergické reakce.
- Potravinářští technologové by měli spolu s odborníky na výživu uvádět na trh více speciálních, ale nutričně plnohodnotných potravin pro alergiky.

provokační kožní test - prick

alergie na složku potravy

kontaktní alergie na titan

kontaktní alergie parfém

kontaktní alergie semi tetováž

periorální dermatitida

Stevens-Johnsonův syndrom

Lyellův syndrom

